

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

604

Vragen van het lid **Klein** (Klein) aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties over *het artikel «Kandidaten 50plus beloven hun zetel niet te roven»* (ingezonden 17 november 2016).

Antwoord van Minister **Plasterk** (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties) (ontvangen 28 november 2016).

Vraag 1

Bent u bekend met het bovengenoemde artikel?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Is het waar dat de schriftelijke verklaring die de partij van 50Plus aan haar kandidaten ter ondertekening heeft voorgelegd op geen enkele wijze afdwingbaar is, casu quo geen juridische inbedding heeft?

Antwoord 2

Blijkens de website van 50Plus hebben «alle kandidaten (...) schriftelijk en in eigen bewoordingen toegezegd bij een eventuele breuk met de nieuwe fractie hun zetel ter beschikking van de partij te zullen stellen en geen «zetelroof» te zullen plegen. Deze verklaringen hebben een morele betekenis.»² Zoals ook in genoemd artikel is weergegeven, is de verklaring juridisch niet afdwingbaar³.

Vraag 3

Hoe beoordeelt u de situatie waarin een kandidaat die uiteindelijk weigert om een dergelijke verklaring te ondertekenen, vervolgens waarschijnlijk door de betrokken politieke partij wordt geweigerd voor een plaats op de kandidatenlijst?

¹ Trouw, 15 november 2016

² <http://50pluspartij.nl/actueel/1715-50plus-verkiezingen-tweede-kamer-kandidaten>.

³ Zie in dit verband de uitspraak van de Hoge Raad van 18 november 1988 (ECLI:NL:HR:1988:AD0506).

Antwoord 3

Het is aan de politieke groepering om te bepalen welke personen zij kandideert. Een politieke groepering kan haar kandidaten vragen dergelijke verklaringen af te leggen, maar dient zich daarbij te realiseren dat deze verklaringen juridisch niet afdwingbaar zijn.

Vraag 4 en 5

Kunt u aangeven of, en zo ja in hoeverre een dergelijke schriftelijke verklaring, of het voorleggen van een dergelijke verklaring, in strijd is met de Grondwet? Kunt u de relatie met de Kieswet schetsen? In hoeverre druist een dergelijke verklaring in tegen de geest van de wet- en regelgeving zoals die is vastgelegd in de Kieswet?

In hoeverre worden volgens u kandidaten die op een lijst voor een politieke partij staan zelfstandig en persoonlijk, dat wil zeggen op persoonlijke titel, gekozen? Kunt u een schets geven van de juridische en grondwettelijke positie (rechten en plichten) van een Kamerlid?

Antwoord 4 en 5

Ingevolge artikel 67, derde lid, van de Grondwet stemmen de leden zonder last. Dat houdt in dat elk bindend mandaat van een lid van de Staten-Generaal nietig is⁴ en dat een Kamerlid dus niet kan worden gebonden aan de instructie van de politieke partij die hem of haar kandidaat heeft gesteld. Een Kamerlid heeft de vrijheid om naar eigen inzicht en geweten te stemmen en kan niet worden gedwongen zijn zetel op te geven.

De Kieswet bepaalt in lijn met de Grondwet dat de zetels toekomen aan de individuele kandidaten, en niet aan de kandidaatstellende politieke groeperingen. Het centraal stembureau benoemt iedere gekozen tot lid van het vertegenwoordigend orgaan (artikel V 1 van de Kieswet). Vervolgens besluit het vertegenwoordigend orgaan voor ieder benoemd lid of hij of zij tot het vertegenwoordigend orgaan wordt toegelaten (artikel V 4 van de Kieswet).

Vraag 6 en 7

Wat vindt u ervan om kandidaten middels een vorm van voorlichting te wijzen op en in te lichten over de grondwettelijke positie van (toekomstige) Kamerleden? In hoeverre ziet u hier een rol voor uzelf of voor de Kiesraad weggelegd, dit met het oog op de bovengenoemde schriftelijke verklaring die de partij van 50plus haar kandidaten laat ondertekenen? In hoeverre is het wenselijk dat het Rijk vanuit haar positie óók de kandidaten van informatie voorziet?

Bent u bereid om hierover het gesprek aan te gaan met de Kiesraad? Zo ja, bent u bereid om de Kamer hierover spoedig te informeren?

Antwoord 6 en 7

Ik heb niet de indruk dat er misverstanden bestaan over het feit dat een eenmaal gekozen volksvertegenwoordiger niet juridisch gebonden is aan de verklaring waarop vragensteller doelt. Voor aanvullende voorlichting of voor een gesprek daarover met de Kiesraad zie ik geen aanleiding.

⁴ Kamerstuk 1976/77, 14 224, nr. 3, p. 6.